

KURTULUŞ SAVAŞI VE GREKLİLER

İsmail Habib Sevük, "Kurtuluş Savaşı'nda Yunanlılar ve Anadolu Rumları Üzerine Makaleler (Açıksöz Gazetesi)", Yay. Hzl.: Yard. Doç. Dr. Mustafa Eski, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara 1999, VII+130 s.

Yard. Doç. Dr. Mustafa Eski tarafından, İsmail Habib Sevük'ün Açıksöz Gazetesindeki Yazıları adlı kitapta yer alan Yunanlılar ve Anadolu Rumları hakkında 1921-1922 yıllarında yazdığı yazıları "*Kurtuluş Savaşı'nda Yunanlılar ve Anadolu Rumları Üzerine Makaleler*" adı altında yayına hazırlanmıştır. Sevük'ün, "On İkinci, Asıl Sebep, Son Koz, Orduya Hitab, Fakat Mümkün Müydü, İki Tarafın Gayesi, Çıkmazda Çırpınış, Ruhun Kuvveti, Cehenneme Kadar, Yeni Yaygara, Patriğin Ettiği, Yine Rumluk Meselesi, Sulh Dilencisi, Toptan Hâl, Meselenin Ehemmiyeti (Papa Eftim Efendiye), Hem Saadet Hem Şikâyet, Rumluğun Gayesi, Hariçî Safha, İki Nev'i Rumluk, Sahil Rumları, Dahilî Rumlar (Irk ile Milliyetin Farkı), Anadolu Patrikliği, Yunan Unutulmalıdır, Populas'ın Tehdidi, İlerleyen Orduya, Akdeniz'e (Ordular İlk Hedefiniz Akdeniz'dir: İleri), Azamet İçinde Zaaf" başlıklı yazılardan oluşan kitabını bir solukta okuyacak, okudukça düşüneceksiniz. Aşağıda, İsmail Habib Sevük'ün yazılarından, sizlerle paylaşmak istediğim bazı bölümleri aşağıda sunulmuştur.

"İşte nasıl Girit'i Tesalya'ya, Makedonya'yı Girit'e benzettiyse; Trakya ve İzmir'i de Makedonya'ya benzetmek istedi. Eğer hiç sesimizi çıkarmasaydık yarın İstanbul'u, öbür gün Pontus'u daha öbür gün bilmem nereyi de evvelkilerine benzetecekti" (Fakat Mümkün Müydü? s. 21).

"Düşman ajansları o dakikada neler uydurmadılar: Kırk, elli bin esir alınmış, İsmet Paşa yaralanmış, Kâzım Karabekir Paşa esir edilmiş, bir Yunan tayyaresi Mustafa Kemal Paşa'yı şimendiferden kapıp götürmüş! Atina caddelerinde ve Beyoğlu sokaklarında bu haberlerle şampanyalar

patlatıldı, hançereler açıldı, mavili-beyazlı bayraklar dalgalandı. Atina ve Beyoğlu sokaklarında sabahlara kadar salyalı naralar, coşkun neşeler, mezheb-i hulyalar dolaştı: Fakat beklenen kırk bin Türk esiri yerine, kırk bin Yunan yaralı geldiği anlaşılınca açılan şişeler atıldı, bağırان hançereler tıkanı, dalgalanan bayraklar büküldü. Türk ordusunun endamıyla esir olduğu haberi yerine, bütün mühimmatı ve bütün levazımıyla harika engiz bir manevra ric'ati yaptığı öğrenilince; Yunanlıların dudaklarındaki handeler birer homurtu, alkış için hazırlanan avuçlar ye'sden bükülmüş birer yumruk; neşeli şarkılarla inleyen Tesalya ve Girit ovaları birer isyan sahası oldu” (Çıkamazda Çırpınış, s. 30).

“Düşmanın vinçlerle çıkardığı mühimmatı biz ahalinin sırtında çıkarıyor, düşmanın vagonlarla taşıdığı teçhizatı biz merkeplerin sırtında sevk ediyor, düşmanın kamyonlarla yığıdığı askeri biz çarıklarla gönderiyorduk. Bir tarafta yağmur yerine kurşun, kurşun yerine gülle, gülle yerine zelzele yağdıran bir düşman; diğer tarafta her gülleye bir kurşun, her kurşuna bir süngü, her süngüye bir yumrukla mukabele eden Anadolu ordusu: Yok, dünyada hiçbir ordu, düşman kadar müsait şerait içinde ve yine dünyada hiçbir ordu bizim kadar fena bir mahrumiyet içinde harp etmedi; hiçbir milletin tarihinde Sakarya Harbi gibi müsavatsız bir harp, Sakarya Harbi gibi kağnyaya bedel tank, tanka bedel kağny harbi yapılmadı. Öyle iken düşman nasıl oldu da makhur ve münhezim ve biz nasıl oldu da galip ve muzaffer olduk? Oh, bunun bütün sırrı tek bir kelimededir: Ruhun kuvveti” (Ruhun Kuvveti, s. 35)

“Dün elinizde yalnız Ankara, Pontus, yalnız İstanbul ve Bizans dolaşıyordu, bugün bütün o yerlerden ve o hayallerden neden vazgeçtiniz? Dün Sevr Muahedesi nezdinde ‘yırılmış bir paçavra’ idi, bugün neden o paçavrayı tekrar dikmek ve yamamak istiyorsunuz? Şimdi bu paçavra için çalmadığınız kapı, uğramadığınız devlet, başvurmadığınız matbuat kalmadı... İtalyanlardan yüz bulmadınız, Fransızlar tarafından kovuldunuz. Ümidiniz İngilizlerden mi? Öyle ise Lloyd George’un yine Avam Kamarası’ndan söylenmiş şu sözlerini tahattur ediniz: Cebren tavassut edebilmek için kudretimiz yalnız Yunanistan’a kâfidir, çünkü bütün sahillerini abluka edebiliriz. Fakat Türkleri icbara kuvvetimiz yoktur, çünkü İngiliz zırhlıları Anadolu dağlarında yüzemez... Altı, yedi ay evvel yine

Avam Kamarası'nda bir mebus tarafından vaki olan ıstızah üzerine Lloyd George, dudaklarına şeytanî bir tebessüm çizerek şu cevabı vermiş: Türklerin hücumuyla Yunanlılar siperlerini terk edecekse, Yunan meselesi iştigale bile değmez!" (Yeni Yaygara, s. 44-45).

"Biliriz ki karşımızda bizi boğmak için çarpışan kuvvetin yarısından çok fazlası Yunanlı değil Rum'dur. Biliriz ki karşımızdaki orduyu teçhiz eden servetin yarısından çok fazlası, bizim vatandaşlarımızın kesesinden çıkan servettir. O keseleri ki bizim gafil ellerimiz doldurdu. Onlara verdiğimiz her kuruş bize çevrilen bir fişek, onların bizden kazandığı her lira bizim göğsümüzü nişanlayan bir tüfek, onların kasasını dolduran her servet bize ölüm saçan bir tank ve zırhlı oldu. Ne feci bir vaziyet ki biz kendi kendimizin katili oluyoruz: Oğlunun şahadetiyle ağlayan şu baba bilse ki onu öldüren kurşun, bakkal Dimitri'den aldığı bir okka pirinçtir, kocasının şahadetiyle saçını yolan şu dul kadın anlasa ki kocasının göğsünü delen, manifaturacı Yorgi'den aldığı fistanlığın bedelidir. Şimdi yetim bîvaye kalan şu küçük çocuk ilerde olsun öğrensün ki düşman güllesiyle şehit olan babası, o gülleyi düşmana kendi parasıyla atmıştı!" (Patriğin Ettiği, s. 47-48).

"Geçen gün 'Times' gazetesinde (Dickson Johnson) namında bir İngiliz mütefekkeri, Politis'in bu beyanatını istişhad ederek diyor ki: Kıbrıs Rumlarının İngiliz idaresi altında kalmaktansa Türkiye'ye avdeti tercih etmeleri ancak bu beyanatla kabil-i izahtır. Rumları toptan kesen Bulgaristan'ı, Rumları toptan kovan Romanya'yı, Rumları toptan ezen Suriye'yi, Bütün bu Balkan hükümetlerinde hep bizi özleyen Rumları bir tarafa bırakınız, şu medenî İngiliz idaresindeki Rumlar bile işte en salâhiyettar ağızlardan işitiyoruz ki 'Ah, Türkiye!' diye inliyorlar. Bizi niye özlemesinler: Bizden Yunanistan'a zengin giden Rumlar bile orada fakir, Yunanistan'dan bize çıplak gelenler bile burada zengin oldular. Çünkü burada ticaretleri rekabetsiz, hayatları emin, tesanütleri muhkemdi. Türkiye'de onlar için askerlik yok, işlerine karışan yok, kâr ve kesplerini elinden alan yok, bilâkis askerliğe beden naçiz bir vergi, müdahaleye bedel ortaksız bir saha-yı ticaret vardı" (Yine Rumluk Meselesi, s. 53-54).

"Sakarya hezimetini bütün bu amali, bir fiske ile arka arkaya devrilen iskambil kâğıtları gibi, alt üst etti; evvelâ İstanbul'a veda ettiler. Bir İngiliz

zabiti, bakınız, bir İngiliz gazetesinde ne yazdı: Kazandığı zaferle Yunanlıları İstanbul'a girmekten menettiği için biz İngilizler, Mustafa Kemal Paşa'ya teşekkür etmeliyiz!" (Toptan Hâl, s. 66).

"... Türkiye Rumlarını temsil eden bir heyet de Wilson'un huzuruna çıkmış, sözgüdâzla, Rumluğa has farfaralı bir lisanla, asırlardan beri Türk boyunduruğundan çektikleri cefaları sayarak, Rumluğun artık Türklerin elinden kurtarılmasını rica etmişler ve saatlerce Wilson'a bizim zulümlerimizi, barbarlığımızı; kendilerinin mazlumluklarını ve hıçkırıklarını anlatmışlardı. Wilson, bu Rum heyetinin lâflarını dinlemiş, dinlemiş; neticede ne demiş biliyor musunuz? –Madem ki Türk idaresinde bu kadar bedbahttınız, niye hiç isyan etmediniz? Madem ki hiç isyan etmediniz, isyan etmek değil, madem ki isyan niyeti bile göstermediniz, demek ki bütün söyledikleriniz yalandır!" (Hem Saadet, Hem Şikâyet, s. 72).

"Anadolu, Osmanlılardan evvel Türk olduğu gibi Selçuklulardan evvel de Türk idi. Onun için Anadolu, Türklerin eski ve esaslı vatanıdır. Rumlar buraya sonradan yerleştiler ve onların mevcudiyeti sırf sahillere ve sahillerin bazı noktalarına münhasırdı. Karamanlılar gibi dâhilî Rumlar ise an-asıl Türk idi. Bunu anlamak için Rumların elan Türkçe konuştuklarını, Rumca'yı bilmediklerini bilâhare zoraki olarak Rumca öğrenenlerin dahi bu lisanı pek fena teklüm ettiklerini zikretmeye hacet yoktur... Her İslâm Türk değilse de her Türk İslâm'dır. Macarlar da Türk'tü, Bulgarlar da Türk'tü, lâkin dinleri ayrıldığı için bugün onlar Türk camiasından, Türk milliyetinden ayrıdır. Irken Türk olmayan birçok unsurlar İslâmiyeti kabul etmekle Türk milliyetine dâhil olabiliyorlar, fakat işte Karaman Rumları gibi irken Türk olduğu hâlde dinen ayrı kalanlar milliyet camiası içinde ayrı bir uzviyet gibi durmak mecburiyetindedirler. Onun için bugünkü Rumların Türklüğünü yalnız tarihî bir hatıra olarak analım." (Dâhilî Rumlar, s. 97, 99, 100).

"Birinci hakikatı anlamak için ufak bir mukayese kâfi gelir: Bir Yunanistan'daki Rumlara, bir de Yunan haricindeki Rumlara bakınız, Rumluğun hakikî menfaati ve hakikî saadeti nerededir, kendiliğinden görülür. Yunanistan istiklâlini kazanalı yüz seneyi geçtiği hâlde kat'iyen idare ve hükûmet kabiliyeti gösterememişti. Çünkü Rum'un en büyük seciyesi ticarete olan istidadı ve para kazanmaya olan ehliyetidir. Onu

hükümetçi ve idareci yaptınız mı sendeliyor. Meselâ, Bulgaristan ondan çok sonra istiklâlini kazandığı hâlde, ondan çok fazla terakki etmiştir... Sonra siz Grek denen Yunanlı Rum tipi ile Karamanlı denen dâhilî Anadolu Rum'unun seciyesi arasındaki farkı düşününüz. Grek kelimesi bütün ecnebi lisanlarda hırsız, dolandırıcı, şarlatar... ilh. gibi manalarda kullanılıyor. Fransızların Larousse lügatında Grek kelimesi hizasındaki bu gibi manaları sildirmek için Yunan hükûmeti, o kamusun sahibine pek müthiş bir meblâğ teklif ettiği hâlde, Larousse'un sahibi, hakikatı paraya feda edecek tıynetle olmadığı için bu teklifi hakaretle reddetmiş... İkinci hakikata gelince: Diyelim ki Yunan'ın şimdiye kadar idare kabiliyeti görülmedi ise de bundan sonra görülecektir, farz edelim ki bizim Rumlar onunla birleşince daha mes'ut olacaklardır; tasavvur edelim ki yüzde beş Rum olan yerleri bile mavi, beyaz bayrağın altına toplamak şanlı ve tantanalı bir şeydir, fakat buna imkân var mı? Onlar bin sene evvelki Bizans'la iki bin bilmem ne kadar sene evvel gömülen eski Yunanistan'ı hem diriltmek, hem birleştirmek istiyorlar. İyi ama bin sene evvel ölen bir tarihin dirileceğine ihtimal veriyorlar da bin senedir yaşayan diri bir tarihin öldürülemeyeceğine akılları ermiyor mu!" (Yunan Unutulmalıdır, s. 109, 110, 111, 112).

"Namütenahi yokluklar içinde yeni bir varlık, çöken bir tarihin enkazı üstünde yeni bir millet, göçen bir saltanatın harabeleri üstünde yeni bir ordu doğdu. Bir ordu ki henüz üç buçuk yaşını bitirmemiştir; bir ordu ki doğrudan doğruya bir dehanın azminden ve bir milletin iradesinden çıktı. Bu genç ve dinç ordunun üç buçuk senede yaptığı işlere bak. Karadeniz sahilinde dirilmek isteyen Pontus hortlamadan geberen bir efsane, bütün Şarkî Anadolu üstünde yükselmek isteyen büyük Ermenistan doğmadan ölen bir hayal, bütün Anadolu'yu kaplamak isteyen menatik-ı nüfuz kurulmadan parçalanan bir hatıra, bütün bir milleti mezbahaya ve bütün bir tarihi ademe götüren Sevr Muahedesi okunmadan yırtılan bir masal oldu!" (Akdeniz'e, s. 124).

Saim KESKİN
Atatürk Kültür Merkezi Uzmanı

